

Bijeenkomst Transitie Landelijk Gebied, deelgebied Zuidelijk Westerkwartier

Donderdag 25 januari 2024 om 20.00 uur in Tolbert

De avond wordt geopend door Henk Kosters die als verkenner is ingehuurd voor deelgebied Zuidelijk Westerkwartier. Hij stelt een aantal vragen aan de zaal:

- Wie woont er in het gebied?
- Wie heeft er een agrarisch bedrijf?
- Wie zit hier namens dorpsbelangen?
- Wie zit er met een andere achtergrond/interesse?

Na deze vragenrond blijkt dat het grootste deel van de aanwezigen agrarische ondernemers zijn, een deel bestuursleden van gemeente, waterschap en provincie en een deel inwoners en geïnteresseerden. Vanuit Dorpsbelangen zijn er weinig aanwezigen.

Gebiedsregisseur Maickel Burgers vanuit de provincie Groningen geeft een presentatie over het gebiedsproces en de doelen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Deze presentatie en een begeleidende tekst zijn te vinden op <http://www.provinciegroningen.nl/westerkwartier>

Na de presentatie is er ruimte voor vragen en discussie, gedeputeerde Henk Emmens neemt het woord. Hij geeft aan dat de provincie graag samen met gebieden wil kijken hoe we aan deze doelen kunnen gaan werken. Verdienmodel voor de landbouw is hierbij een belangrijke voorwaarde. De provincie zou het gebiedsplan voor de hele provincie uiterlijk 30 september naar het Rijk sturen, maar dit is inmiddels eind 2024 geworden.

Wat bedoelen we met de doelen? Water, klimaat. Is niet iedereen het over eens. En een aantal mensen voelt zich niet gehoord. Henk Emmens geeft aan dat we geen extra natuur gaan aanleggen. Vervolgens geeft hij een toelichting op het watersysteem. Er wordt nu in de zomer voor de watervoorziening vanuit het IJsselmeer water ingelaten. Dit kan in de toekomst veranderen. De vraag is hoe je hier genoeg water vasthoudt. Een aantal mensen gelooft niet dat we het risico lopen op watertekorten. Vinden water vasthouden geen goed idee.

Henk Emmens geeft aan dat in het gebiedsproces wordt bekeken hoe voedselvoorziening, water, natuur en bijvoorbeeld recreatie naast elkaar kunnen bestaan. De opmerking wordt gemaakt dat dit toch al naast elkaar bestaat. We zitten allemaal in dezelfde boot. Als er schaarste komen, gaan we dan insecten eten? Jullie zijn volksvertegenwoordigers, maar jullie drijven jullie eigen zin door. Zitten hier voor een demissionair kabinet. Jullie maken gezinnen kapot, is er voor vrienden die het water aan de lippen staat. Jullie luisteren niet. Jullie hebben prachtige foto's van mensen die zitten te vergaderen die geen flauw idee hebben van het boerenbedrijf. Jullie moeten echte boeren vragen. Henk nodigt haar uit. Er zitten boeren aan tafel. Straks kunnen mensen die mee willen denken zich aanmelden.

Vraag uit de zaal is of de gedeputeerde een idee heeft waar Nederland staat als het gaat om voedselvoorziening voor het eigen volk? De gedeputeerde geeft aan dat dit waarschijnlijk niet hoog is. Het is rond plek 188 (ongeveer).

Opmerking is dat eerst de hectares die weggegaan zijn weer terug kunnen worden geven aan de landbouw. Onteigening wordt genoemd. Henk Emmens: onteigening voor natuur is wat mij betreft geen

optie. Zaal: Elke burger kan onteigend worden. Bufferstroken en andere maatregelen lijken al erg op onteigening. Had dan nee gezegd tegen het afschaffen van de derogatie.

Zaal: De dertig man waar jullie mee om tafel hebben gezeten, maar 9 boeren, die hebben niks te zeggen. Natuurverenigingen worden door de provincie en de postcodeloterij betaald. Gedeputeerde Emmens nodigt de boeren die mee willen denken nadrukkelijk uit. Hoeveel boeren in het Zuidelijk Westerkwartier? Meer dan 300 (Zie presentatie).

Vraag vanuit de zaal is waar de doelen voor dienen? Henk Emmens geeft aan dat het gaat om meer balans tussen landbouw en natuur. En de industrie wordt gevraagd. Minder of meer fosfaten. Wat we willen is schoon water in de sloot. Waar is de zure regen gebleven?

Zaal: Wij krijgen het op ons bord dat de natuur achteruitgaat. Wij krijgen elk jaar minder; minder mest, er komt minder van het land af. En de Rabobank financiert niet meer. CO2-probleem hebben we niet. Klimaat verandert niet. Zijn we problemen aan het oplossen die er niet zijn? Boeren willen het liefst een verdienmodel dat zelfstandig uit kan en niet meer afhankelijk zijn van subsidie. Henk Emmens geeft aan dat er wel degelijk veranderingen zijn. Bijvoorbeeld de verschuiving van de seizoenen op het bedrijf van zijn broer. Bieten eruit, daarna oliebollen. Nu soms pas oogsten in januari. De seizoenen schuiven op.

Zaal: Eentijd geleden was het op orde hier (vrij vertaald) en nu, het waterschap en terreinbeheerders maken er een zootje van. Het vertrouwen is weg. U voert een andere agenda uit. Je luistert niet naar het publiek.

Welke boeren zitten bij de gesprekken? Wij zijn pluimveehouders. Een varkenshouder kan niet onze belangen vertegenwoordigen. Waarom worden de boeren niet uitgenodigd? Je hoort alle boeren een uitnodiging te sturen. Via LTO, die wordt wel uitgenodigd. Henk Emmens geeft nogmaals aan dat iedereen die mee wil denken zich kan melden.

Zaal: Jullie hebben net een hele lange presentatie gehouden. Gebaseerd op de plannen van 10 juni 2022. Waarom schrijven jullie plannen en opgaven, terwijl de echte doelen nog niet eens bekend zijn, terwijl er een nieuwe Kamer is. Nu zitten we hier in een zaal vol met boze mensen. Straks gaan we als boeren investeren en vervolgens veranderen de plannen weer en dan gaan de boeren kapot.

Henk Emmens: Wij voeren geen kabinetsbeleid uit. Wat we doen, doen we zodat er straks een plan klaarligt, zodat we straks geld van het kabinet kunnen krijgen.

Zaal: Geld voor jullie zul je bedoelen! U zegt net u vindt het belangrijk de landbouw te behouden, ook voor de voedselvoorziening in NL. Maar de presentatie ging alleen maar over doelen en opgaven. Menig agrariër gaat hier met een slecht gevoel naar huis. We moeten zoveel mest afvoeren en de Rabo gaat ons niet helpen. De een na de ander stopt ermee en dan is het doel bereikt. Wat u zegt is niet het doel. Henk Emmens doet nogmaals een oproep, denk mee.

Zaal: Ga terug naar Den Haag en zeg dat we niet meedoen aan dit beleid.

U had tegen het NPLG kunnen stemmen. U bent verantwoordelijk is als er straks honger is. Dat is net als u zegt dat u tegen onteigenen bent, en nu dit mestbeleid, dan ben je aan het onteigenen. Door de elite is het bedacht, projectontwikkelaars, maar die laten het jullie uitvoeren. U zegt dat het interessant is om dit soort processen te doen, het is disrespect.

Wat is oprecht jullie doel. Waarom bemoeien jullie je met de boeren. De RVO jat al als raven. Jullie straks ook. Jullie horen je hard te maken voor de boeren. Als je boodschappen doet, denk je dan aan de boeren? Al meer dan 35 jaren voelen wij ons aangevallen.

Eddie van Marum, Statenlid BBB Provinciale Staten Groningen: in PS is er een coalitieakkoord gemaakt om ervoor te zorgen dat er een toekomst is voor de landbouw. Als we niet een plan gaan indienen, hadden we onder regie van de rijksoverheid gestaan. Wat wij proberen is om al die maatregelen op een zo goed

mogelijke manier samen te laten gaan. Kijken hoe er een verdienmodel kan blijven. Wij proberen de maatregelen die op ons afkomen af te vlakken.

Henk Hulshof LTO: er is een goed gesprek geweest, met o.a. de boeren. We zitten met provincie om tafel. Gegeven is dat derogatie verdwijnt. Het is voor de landbouw een enorme bedreiging. Ook veenoxidatie en verzilting. Als wij als landbouw, met alle partijen voor deze bedreigingen tot gecombineerde oplossingen kunnen komen, biedt dat perspectief. Henk Emmens benoemt wel degelijk de zorgen die er zijn.

Zaal: We praten allemaal over schoon water. In Friesland, al die jachten, deze toeristen poepen en piesen in het water, en de ganzen hebben ook veel effect.

Vragen over de natuur. Jullie willen houtwallen, natuur behouden. Gemeente wil houtwallen slopen voor woningbouw. Aan de ene kant natuurdoelen, aan de andere kant gaat er van alles niet goed.

Een mevrouw haar vader was boer, toen kwam Mansholt langs, hij moest groeien naar minstens 100 koeien, schaalvergroting. Toen is hij gestopt. Er werd door allerlei partijen aan verdiend.

En nu een klein stukje Zuidelijk-Westerkwartier dat nog wel kleinschalig is, daar juist veel biodiversiteit, door ecologen erkend, een mooi landschap. Opgave stikstofreductie, methaan, om hoeveel koeien gaat dat? Hoeveel per koe?

Henk Emmens gaat in op hoe je kunt reduceren. Stalaanpassing, ander voer, daar kun je het over hebben. Rijksbeleid generieke maatregelen zijn er niet gekomen. Nu nog geen antwoord op wat we precies kunnen doen, dat moeten we met elkaar bepalen. Scheepvaart, pleziervaart vervuilen ook. Het is niet altijd de landbouw.

Zaal: De overheid is nog altijd positief over bio-veeteelt. Terwijl bio-pluimvee meer stikstof uitstoot, want door bio-voer meer stikstof. Waarom wordt alles steeds zo doorgezet. Waarom is er nog in elke woonwijk een riool overstort? Landelijke stimuleringsregio bio-landbouw, meer beleid voeren we daar niet op. En als er bij bio-kip meer stikstofuitstoot is, waarom blijf je dan bij biologisch? Importeren andere (vrije uitloop) eieren, ook voor de industrie. Als je dat weet, ook de Rabobank, dan pas je toch je beleid daarop aan? Waarom gooien we alles vol met windmolens (vliegen vogels tegenaan), zonnepanelen, waarom proberen we het weer te beïnvloeden?

Henk Emmens: Wij stoppen met zonneparken. Er komen geen nieuwe parken bij.

Zaal: Google mag veel water gebruiken. Waarom doet de overheid daar niks tegen. Henk Emmens geeft aan dat die oppervlaktewater gebruiken. Grote industrie wordt niet meer aangesloten op het drinkwaternet voor hun bedrijfsvoering.

Zaal: Er is veel emotie, dit is begrijpelijk. Er wordt een handreiking gedaan. Je mag meedenken, pak die hand aan. Weinig vertrouwen in de overheid zie je vanavond. Beleid van overheid meer grond nodig, dan moeten er toch veel stoppen? Ook heel veel ganzen. Veel mest. Botanisch beheer, daardoor jaag je weidevogels naar agrarisch gebied. Overziet de provincie wat je bereikt hebt, wat de gevolgen dan zijn? Henk Emmens geeft aan dat de plannen nog niet bekend zijn, maar dat er zeker naar de effecten wordt gekeken.

Zaal: De boeren krijgen te vaak de schuld. Als je er een waterwingebied van maakt, waar zijn de boeren dan? Als je al die watervogels hier laat komen, is het nog maar de vraag of je het water schoon krijgt. En medicijngebruik, dat is ook een probleem voor het water. Wat heeft de NAM hier in de grond gebracht?

Henk Emmens geeft aan dat je de grootste verontreiniging vindt rondom de grote steden. Roundup vind je daar in het riool terug. Dat geeft veel frustratie.

Zaal: Landbouw enige sector die sinds jaren '80 enorm heeft gereduceerd, de Eemshaven wordt volgebouwd, er komen maar maatregelen bij. Wij voelen ons genaaid, ga er maar eens voor staan, tegen Den Haag. Elke keer kun je wel in gesprek gaan, maar we worden gewoon uitgelachen. Wij worden met knuppels behandeld en jullie doen er niks aan. Ga eens naar de eerste sheet, luchtfoto coulisselandschap

met houtwallen, wat is daar mis mee? Wat moet hier mee gebeuren? Henk Emmens geeft aan dat hier niets mis mee is, dit is juist wat we willen behouden.

Zaal: Wanneer komen wij als inwoners aan bod? Deze avond was voor inwoners bedoeld. Wat heeft het voor impact op mij?

Henk Emmens: Wij gaan de komende periode bekijken hoe inwoners en meer boeren betrokken kunnen worden.

-Einde-